

ОСОБЛИВОСТІ ПОБУДОВИ МОДЕЛІ ЕКОЛОГООРІЄНТОВАНОЇ ПРОДОВОЛЬЧОЇ БЕЗПЕКИ

Міляр Л.Ф.

Житомирський державний технологічний університет

Необхідною умовою соціальної та економічної стабільності держави є забезпечення продовольчої безпеки. Сучасна екологічна ситуація в країні зумовлює необхідність врахування екологічного фактору та формування моделі екологоорієнтованої продовольчої безпеки, яка ґрунтується на ідеї сталого розвитку агропромислового комплексу, що передбачає застосування цілісного еколого-економічного підходу, при якому навколишнє середовище і економіка виступають як взаємопов'язані елементи єдиної соціоекосистеми.

На початковому етапі побудови надзвичайно важливим є визначитись з методологічними орієнтирами обґрунтування і розробки моделі, що передбачає з'ясування основних категорій і побудову логічно стрункої архітектоники: визначення головної мети, стратегічних цілей, пріоритетів, напрямів, задач і механізмів здійснення.

Головною метою екологоорієнтованої продовольчої безпеки є забезпечення продовольчої безпеки держави на основі нарощування обсягів виробництва продуктів харчування, поліпшення їх якості і збалансованості за поживними елементами, а також забезпечення доступності продовольчих ресурсів, необхідних для активного, здорового життя і соціального розвитку, з одночасним узгодженням адаптаційних можливостей довкілля з масштабами впливу на нього з боку агропродовольчих виробництв.

При розробці методології сталого розвитку, в контексті забезпечення продовольчої безпеки, важливе значення має визначення пріоритетів в галузі охорони навколишнього середовища. Критерії визначення пріоритетів можуть бути засновані на наступних принципах: мінімізація небезпеки для здоров'я людини і якості навколишнього середовища, отримання максимальної економічної ефективності при використанні природних ресурсів з обмеженням забруднень біосфери.

Важливим елементом виступає також побудова ефективного економічного механізму забезпечення екологоорієнтованої продовольчої безпеки. Актуальність проблеми формування відповідного економічного механізму пояснюється тим, що, незважаючи на високу ефективність економічних інструментів, вони недостатньо застосовуються в сучасній практиці господарювання. Особливо це стосується агропромислового виробництва, яке є одним з найбільших користувачів та забруднювачів навколишнього середовища.

Існуючі економічні важелі, що застосовуються у сільському господарстві, не діють достатньо ефективно і не сприяють підвищенню рівня якості продуктів харчування, отже, на нашу думку, необхідним є удосконалення економічного інструментарію на основі системного підходу, при одночасному формуванні регіональної системи економічного стимулювання агропромислового виробництва.

Головним завданням формування економічного механізму екологоорієнтованої продовольчої безпеки є гармонізація екологічної доцільності та економічної ефективності в діяльності підприємств агропромислового сектору країни, що сприятиме й досягненню соціальної ефективності, яка полягає, в свою чергу, в забезпеченні високого рівня здоров'я та добробуту населення, складовим елементом якого є споживання харчових продуктів високої якості на рівні, не нижче раціональної норми.

Отже, формування та реалізація відповідного економічного механізму повинні включати стратегію розвитку суспільства, орієнтовану на створення безпечних умов життя людини та забезпечення екологоорієнтованої господарської діяльності.

Розроблений механізм не може бути локальним і охоплювати лише аграрний сектор економіки та природоексплуатуючі галузі. Крім того, дієвий економічний механізм екологоорієнтованої продовольчої безпеки може бути створений лише на основі комплексного підходу, який враховує міжсекторальні, міжгалузеві та міжрегіональні зв'язки.

Принциповим питанням при розробці економічного механізму екологоорієнтованої продовольчої безпеки є орієнтація на зменшення антропогенного впливу агропромислового виробництва та відновлення природних ресурсів. Тому, ключовим елементом має стати розробка механізму фінансового забезпечення екологічно стійкого розвитку, одним із елементів якого, зокрема, є застосування механізму ціноутворення з врахуванням екологічних факторів, субсидування виробництва і споживання екологічно чистої продукції, створення на агропромислових підприємствах фондів екологічно стійкого розвитку тощо.

Отже, економічний механізм екологоорієнтованої продовольчої безпеки повинен бути спрямований на реалізацію державної політики в галузі забезпечення продовольчої безпеки країни та раціональне використання й охорону природних ресурсів, при органічному включенні екологічної складової в ринкову модель розвитку національного агропромислового комплексу. Виконання зазначених цілей сприятиме не лише збереженню та відновленню природного середовища, а й реалізації стратегічного завдання – відродження агропромислового потенціалу країни.